

KE - ALOHA - AINA

Hoopukaia no ka
Pemaikai o ka Lehulehu, a he Nu
pepa na ka Lahus Hawaii.

EDWARD L. LIKE,

Lunahooponopono.

E. A. NAWAHI,

Puka o KE ALOHA AINA.

HONOLULU, MEI 1, 1897.

NIHI KAUNAOA HIHI I MANA.

Aloha Wale ia Laau Makua Ole.

He laau kamehai ke Kauna-
oa, aohe ona kumu, he nani
nae i na maka ke nana aku i
kona waihoouu e hihi ana ma-
luna o na lala laau.

Pela no na lono e pahola nei
i keia mau la, no na hana e
kohokoho waleia aku nei no ka
mokuu la Pidelepie, e hekau
mai nei i ke aua lai o Kou,
no ka nui a manuunuu wale o
na lono e pahola nei me ka
maopopo ole, nolaila, ua lilo i
mea e konoia mai ka ike ka-
laila, a kilo aupuni o na loea
iloko o Hawaii i keia ia, a no
makou iho ke kuu nei makou
i ka loa a me ka laula o ko ma-
kou noeau kilo aupuni, a pe-
nei,

He mea maopopo loa ka ma-
ke kanu kahiko loa o ka ninau
hoohui aina, aka, oia nae ka
olelo hooholo a G. Spalding e
waiho la iloko o ka Aha Senate,
a ke malie mai la na hoaloha o
ka Moiwahine o Hawaii, no ka
wa e hapalii ai ua olelo hooholo
la e noonooia, ua ahuwale
a kalae na hopena e hoea mai
ana, oia hoi, i ka wa e hapalii
mai ai o ka noonoo ana no ia
mea, oia auanei ka wa e laweia
mai o ke noi e hoihoi hou i ke
Aupuni Mo'i, a he hana noeau
ia aole na kanaka, aka, mai ke
Akua mai no ia, a mamua o ka
hoea io ana mai oia mau lono
i o kakou nei, nolaila, o ka ha-
na naauao a Amerika, oia no
ka paa e o ke kahua laia, a no
ka mea, he mea oiaio loa, ina
e loa mai ana na lono no ka
hooholo ana o Amerika ma ko-
na Aha Mana Nui e hoihoi hou
i ke Aupuni Mo'i, aole e nele
ana o na manao uluku a hehena
mai ka poe ae, me ka manao
e hoopilikia wale mai i ka lahui
Hawaii makee aina a ku-
paa i ke aloha aina, a i mea e
kaupale ia aku ai ia mau hana
he mea pono ke ku mai o
Amerika a kiai me kona mana
kaua meana i ka pono o ka la-
hui aloha aina, a ke olelo nei
KE ALOHA AINA, ma kona ike
kilo aupuni oia auanei ka wa e
puleto hou ai ka Hae Hoku o
Amerika maluna o Hawaii no
ka hoemalu ana, aole mamua
ae oia wa.

A i na e hala ana keia Ma-
kaua ana a KE ALOHA AINA
alaila, o ka mea iho la keia o

kona kilo ana i halahu ai, a e
kala ia mai hoi makou, ke ku-
pono iho i ka piko e hene iki
ai o kau aha, aka, e kali malie
aku no kakou, no na hopena a
ko ke Akua hooponopono ana
mai ia kakou.

He mea nani i ke Akua ke
huna i kahi mea, a he mea nani
i KE ALOHA AINA, ke imi aku
no ka pono o kona lahui. Ina
ua lilo keia hoonaauo aku i
mea e eha ai ke aupuni, e kala
ia mai makou, oia o ka makou
wahi ia o ka hana, o ka ike e i
na ouli lani e hoakaka ae.

KOLO KE AA WELI KA HONUA.

Ma na lono i loa mai ia ma-
kou, eia ke Aupuni, ke kono
pupuahulu mai nei i na poe a
pau e paa nei i na oihana Au-
puni e lalau ae, a e auamo i
ka pu, a i na e hoole aku ke-
kahi, o kona hoopau ia mai la
no ia, ke ninau nei makou, i na
he oiaio keia mau lohe, a i na
ua pololei io elike me ka ma-
kou e lohe nei, e ala mai ana
keia mau ninau i kupono ke
hoohuoi ia,

E kaua ana anei ke aupuni
i kaena ae iaia iho he aupuni
maluhia? Owai ka hoaha-ka?
Aole anei keia he mau hana
hoomakeaka?

Ke hoike mai nei ke aupuni
i kona kau e o ka weli no kahi
mea e hoea mai ana, a ke au-
puni e ike nei i keia wa, a i na
oiaio maoli ka manao o keia
ohi hapuku ana o ka ia o Ka-
pau, alaila, ke ao nei KE ALO-
HA AINA i kona poe, mai
hookokoke aku malaila, e noho
me ka malama i ka maluhia, a
na Iehova e kaua no ko kakou
lanakila, a mamua o kou lalau
ana i ka pu e hoomanao mua
ae i na olelo ao a ka Haku.

"O ka mea lawe i ka pahi-
kaua, e make no oia i ka pahi-
kaua."

HE HANA HOOPILIKIA.

Mamuli o ka lawe ana mai o
John Kalama i kekahi hoike a
makou e manao nei he hana
hoopilikia maoli a ku i ke ano
hoomalu na hana a ka Papa
Ola i lawelawe ae nei, maluna
o kekahi mau kino kanaka, i
paa malalo o ka hoomalu, ma
o kekahi ano mai a ka Papa
Ola, i kapa ai he maijele, i ano
like me ka mai samola poki, a
i malama ole ia hoi kela poe i
hoomalua malalo o na lilo o ke
aupuni, malalo o ko ka Papa
Ola mana.

O John Kalama, kana wahine
a me kekahi wahine okoa e
iho, o lakou na poe ekolu i
hoomalua mauka iho o ka hale
noho o ke Kauka Farani ma
ke Alanui Puowaina a ka
mea i loa ia i ka mai, he wa-
hine ia i hamo ia e Kauka Ho-
ward o ke Keena o ka Papa
Ola i ka alekohola, a mai ia

laau i hoomaka mai ai ka pii
maheshua ana o ka haawina o
ka pilikia maluna o keia wahi-
ne, a i ka hala ana o na la eko-
lu, ua hooholo ka ohana e ho-
ike aku ia Kauka Howard, e
pau kona lawelawe ana i ka
mai, a e huli hou aku ana ka
ohana i kauka nana e lapaau.

Mamuli o keia hoike a ka
chana, ua ninau pono mai la ke
kauka i ke kumu o ko lakou
hoopau ana iaia mai ka lawela-
we lapaau a no ka mea mai,
a ua hoike kokera mai ke kumu
oia ka hiki ole iaia ke lapaau i
ka mea mai, a ua hooi mau
aku hoi i ka pilikia o ka manao
maluna o ka ohana.

No keia kumu, ua ninau po-
no mai la ua kauka nei, i ka
ino a ke kauka a lakou i ma-
kemake ai nana e lapaau.

Ua pane aku ka ohana, e
noonoo pono lakou a mahope
aku i ka mea hiki ke lapaauia
keia mai he wahi puupuu, i
hoomahuahua ae, mamuli o ka
hamo a ana i ka alekohola.

Mahope mai, ua hoea aku
la ua Kauka Howard nei me
Kauka Day, a o ka hora
8 ia o ka po, o ka la 15 o keia
mahina, ua hoike ia mai la he
ma'i lele keia, a i ke kakahiaka
ana ae o ka Poalima, hoea ana
o C. B. Reynold (Lalana), a
kipaku ia aku la ka hapanui o
ka ohana mailoko aku o keia
hale, a oia nae ua hoohaukae
pu no lakou me keia ano ma'i.

O ka wa no hoi keia o La-
lana i kau ae ai i ka hae oia-
lena, e hoomalu ana ia lakou
me ko ka Papa Ola hoouna
ole aku i mau lako ai na keia
poe ekolu i hoomaluaia, a ua
noho lakou me kahi pono ai
mai ka ohana mai mawaho iho
kekahi pa e hoomaluaia ana
lakou.

He hana kupanaha maoli
keia, oia o ke kaa ana o keia
hana iloko o ka lima o ke Au-
puni, he mea kupono loa nana
e malama i ke ola o keia poe, a
hiki i ko lakou wa e ola ai. Ma
na mea ai, a pela aku, e like
me ka wa e pahola ana ka ma'i
Korela, ua pau loa na mea a
pau i hoomalu ia ai malalo o ka
malama ana a ke aupuni.

Ua komo pu mai no hoi ilo-
ko o makou ka hoohuoi, pehea
la ke ano o ka hoomalu ia
ana o kela poe ma Waikiki, oia
hoi ke Kuhina o ko na Aina E
ka Luna Dute Nui, a me ke-
kahi poe e iho, eia no anei la-
kou malalo o ko lakou mau lilo
ponoi, a i ole malalo paha o ke
Aupuni? He mea keia na
kakou a pau e hoomaopopo iho
ai, eia lakou nei a pau e hana
kapakahi nei i na hooko ana o
ke kanawai, maluna o ka lehu-
lehu, a o ko lakou nei pono no
ka lakou e nana.

Ma ka Australia i loa mai nei ka
lohe e hiki mai ana o Admarala Mil-
er, no ke pua ana ma kahi o Adima-
rala Beardslee.

HE LONO TELEGARAPA.

Ma ke ku ana mai o ka Aus-
tralia i keia kakahiaka i loa
mai ia makou he lono telega-
rapa, a oia ka makou e hoopu-
ka aku nei no ka pomaikai
o ko makou poe heluhelu.

Wakinekona, Apr. 14, 1897.

* * *

Aloha oe:

He kowa nui keia o ka ma-
nawa i hala ae nei, akahi no
au a hoouna hou aku ia oe i ka
lono telagarapa, e like hoi me
na lono i loa mai ia'u ma keia
aoao o ke po o ka uwea, e ka
hoaloha, o na hana nana i hou-
lolo i ka nee ana mai o ka
manawa e hapalii ai ka ninau o
Hawaii, oia no na hana pilipo-
noi i ko Amerika mau pono
iho, a ke aneane aku nei e pau
a oia auanei ka wa a oukou e
lohe mai ai, e kukulu ia ana ka
pulooua a me ke kahili alii o
Hawaii, ma na paepae puka o
ka Hale Mana Hooko o Ame-
rika nei, a e hoomanao iho
oe, aole ia he mau kahiko
no ka makainana, aka, no
ia Alii wale no ia mau hoai-
lona e ku ai, e hoolana i kou
manao a me ka lahui, mai uia
a kuemi hope, e ku a hiki i ka
papahi ana i ka lei o ka lanakila
a o kakou pu auanei ke auamo
pu i na haawina o ka hauoli oia
manawa e nee mai nei.

No Kakinia ma, aohe maopopo
la, eia nui no paha iloko o
na poopoo e pue mai nei i ke
anu, aohe he hoihoia e ko onei
poe, no ka wahalepo, a me ka
oiaio ole, hookahi no mea nui
i koonei poe o ka Moiwahine
mai na Mokupuni Anuenue
mai, a ua pilipaa ke aloha iaia
iloko o keia mau la, he maikai
a mahiehe Kona ola kino.

No ka olelo hooholo a Spal-
ding, he wahi kii hana keaka
wale no ia i ke Aupuni Repu-
balika o Hawaii.

Mamuli o kekahi kono kie-
kie i loa mai i ke Alii, e haa-
lele iho ana Oia ia anei no
Nu Ioka ma ka la 25 ae nei,
a e hoohiki hou mai ana Oia
i ka la 29.

Me keia mau wahi manao
pokole, ke haawine au i ke'u
aloha ia oe, a me ka lahui
Aloha Aina, a no kahi wa aku.
Kou hoaloha oiaio.

* * *

Ma ka Poakahi o kela pule aku nei
ua hoouia ma ka ber ta laahia o ka
mare o Miss Louisa K. Brown a me
Mr. Henry Espada, ma Hilo. Ma ka
hoi ana mai o ke Kinau, e kau mai ai
ua no ka hoi ana mai hoi i Honolulu
nei.

Ma ka hookuku kinipope i malamaia
ai manawa o ka Hoku a me Regina
na ma ka auina ia o ka Poone nei, ua
lilo ke eo oia hookuku ana i ka ma-
me mamuli o ka loa ana he 22 ai-
puni i kona kokoula hoi he 8. Ua
nani no ka Hoku.

EI AKU O IAPANA A HOEA MAI

Eueu na Puapua o na Keiki Loea o
Kalahiki.

I HAKALIA A POHA KA LEO, OLO-
HIO KA MOANA

Liuliu na Waa, o Hawaii ka Pahu
Hopu.

Ma ke ku ana mai o ka
mokuahi Doric mai Iapana a
me Kina mai, i loa mai ai ia
makou na lono, e pili ana no
ko ke aupuni o Iapana noonoo
ana no na hana hoonauiuki
a kahi Republika uuku o Ha-
waii, ma o kona mau Poo Au-
puni la, aole hoi he 12 mau
mokuuau, elike me ka kahi
chi opala o ka Lae ino o Ke-
pohoni, e kaalo ala ma ka lae
loa o Kealaikahiki, Kahoolawe,
a me ke kua o Lanai, a Kau-
lulaau, ka ohikui wale aku no i
mea hoopuiwa i ka manao o
kona mau makamaka heluhelu.

Mamuli o na lono nupepa i
hoea mai nei, mai laila mai ua
kono ia mai makou e hoike aku
i na mea i hoike ia ae no ko
Iapana kulana hana, maluna o
kona mau hoo kanaka e hoihoi
hou ia aku nei malalo o ka
hana a na Poo Aupuni o ko
Hawaii, a e heluhelu ia iho
malalo nei:

Kobe, Apr. 10. O na lima-
hana Iapana i hoihoi hou la
mai Hawaii mai, ua pae mal-
lakou ma Kobe nei, ma ka la
inehinei, oia hoi ka la 9, a ua
hele aku lakou ma Tokio, no
ka waiho ana aku i ka lakou
mau hoike ma o ko lakou koho
ana i mea nana e hoike aku i
ko lakou manao, a me na hana
i lawelawe ia maluna o lakou
ma ke alahelo malihini.

O ka honua o ke aupuni
Hawaii, ua hoole ia mai ia no
ka hoopae ana aku i na lima-
hana Iapana, malalo o na pa-
lapala hoopaa aelike paahana
mamua ae o ka hooko ana i
kekahi mea a ke aupuni i ma-
kemake ai, oia na Imahana
kuikawa, oia lakou, aole i lawe
ae i na hana hooponopono o ke
dala kuke o \$50 ka huina.

Aka, o ke Aupuni Hawaii,
mamuli o ko lakou hui ana i
ka mea oiaio ma ka ninaninau
ana, e hoohui ana ma ka ha-
na, me ka hoike ae, he hana
rula ole keia a me ka pono ole,
no ka mea, ua kuhikuhi ia ma-
loko o keia mau rula no na
eemoku o na aina e mai, ka
huina o \$50 i hiki ai ia lakou
ke lele mai i ka aina me ka
hoopilikia ole ia.

Mamuli o ke kauha o ka
mana aupuni o Iapana, ua huli
kohe ia na mea e pili ana no
keia hana, ua hoike ia ae, aole